

Program - NFAP-årsmøtekonferanse 2018
Norsk Forening for Avhengighetspsykologi
www.nfap.no

Mandag 16. april.

- 09:00 – 10:00 Registrering og kaffe
10:00 – 10:10 Velkomst og presentasjon av konferansen ved NFAP
10:10 – 11:00 Keynote Robert West
Understanding and treating addiction: developing formal models using a common framework
11:15 – 12:00 Keynote fortsetter...
12:00 – 13:00 Lunsj
13:00 – 14:30 Pål Kraft
Selvregulering
14:45 – 16:15 Sverre Nesvåg
Timing i behandling av rusmiddelavhengighet
16:30 – 18:00 Årsmøte NFAP (etter vedtektene).
19:00 – 22.00 Middag på Lofthus Samvirkelag. Individuell påmelding.

Tirsdag 17 april.

- 09:00 – 10:15 Petter Lohne
Et psykoanalytisk og fenomenologisk perspektiv på behandling av ROP pasienter.
10:30 – 11:45 Sigurd Aanderaa, Linn Bjerknes og Mette Nordbrønd Mikkelsen
Prototypebeskrivelser av pasienter: Et verktøy for å fasilitere erfaringsutveksling i klinikken.
11:45 – 12:45 Lunsj
12:45 – 14:00 Arvid Skutle og Maikki Aasland
Pengespillavhengighet og kognitiv atferdsterapi
Presentasjon av en revidert behandlingsmanual, med noen kliniske vignetter
14:15 – 15:30 Gro Syversen
Food addiction - et relevant begrep for psykologer?
15:30 – 15:45 Avslutning.

Årsmøtet er forhåndsgodkjent av Norsk Psykologforening som
12 timer vedlikehold og 12 timer fritt spesialkurs.

Praktisk informasjon

- Dato og tid** **Mandag 16 april 2018, 09.00 – 16.30**
Tirsdag 17 april 2018, 09.00 – 15.45
- Sted** Det faglige programmet på årsmøtet foregår på Gaustad, bygg 10, velferdsbygget.
Det formelle årsmøtet blir på Gaustad bygg 6, 2. Etg
Gateadresse: Sognsvannsveien 21, 0372 Oslo.
- Middag** Årsmøtemiddag mandag kl 19.00 – 22.00 på Lofthus Samvirkelag, Damplass 2, 0852 Oslo. Bindende påmelding og betaling direkte til restauranten. Meld deg på <https://no.surveymonkey.com/r/WFYC3D7>
- Reise** **Trikk** 17 til endestoppet/Rikshospitalet. 4 minutter å gå derfra.
T-banen til forskningsparken, bytte til trikk 17 eller følg trikkeskinnene, 9 minutter å gå. www.ruter.no
- Parkering** Det er betalings P-plasser ved bygg 10 velferdsbygget.
- Hoteller** Nærmeste hotel er Thon Hotel Ullevaal Stadion, Sognsveien 77 C, 0855 Oslo. 12 - 15 min å gå.
- Kart** <https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon-avdeling/Documents/Gaustad%20grunnkart,%2015.12.2015.pdf>
Fra T-banen
<http://www.nfap.no/wp-content/uploads/2018/01/KartGaustad.pdf>
- Pris** 2.500,- for medlemmer. 3.000,- for ikkemedlemmer
- Påmelding** Du kan melde deg på konferansen og melde deg inn i nfap på hjemmesiden www.nfap.no

Påmeldingsavgiften inkluderer deltagelse på årsmøtekonferansen begge dagene. Kaffe og lunch begge dager er inkludert.

Vi gir grupperabatt. Hvis tre melder seg på sammen går nr tre, den billigste, gratis. Det blir sendt en samlefaktura som må betales samlet. For å få medlemspris må kontingenten være betalt før påmelding. Det sendes separat faktura for kontingent og for påmelding. Årsmøtekonferansen er åpen for alle å melde seg på.

Det formelle årsmøtet mandag kl 16.30 er kun for medlemmer i NFAP og med egen dagsorden etter vedtektene.

Dette er NFAPs første årsmøte med faglig program. Styret takker innleiderne for å stille opp. NFAP takker også Oslo Universitetssykehus, Avdeling Rus og Avhengighet for å være behjelpelig med årsmøtelokaler. Det blir et årsmøte med enkle rammer, ingen reklameeffekter og kulepenner. Vi håper det blir et program som fanger interessen til psykologer og andre fagpersoner som jobber innen fagfeltet rus og avhengighet.

Presentasjon av foreleserne og foredragene:

Robert West

er professor i helsepsykologi og direktør for UCL Tobacco and Alcohol Research Group. Professor West er rådgiver for Public Health England, og Editor-in-Chief av den anerkjente journalen Addiction. Han har over 600 akademiske publikasjoner, innen blant annet populasjonsbaserte studier av røyking og røykeslutt, evaluering av nasjonale kampanjer for røykeslutt, utvikling av intervensjoner for røykeslutt, samt utvikling og testing av teorier om atferdsendring. Han har skrevet flere bøker, inkludert Theory of Addiction, Models of Addiction, og The SmokeFree Formula. Se www.rjwest.co.uk.

Tittel Understanding and treating addiction: developing formal models using a common framework.

Abstract Robert West, University College London

Science progresses by gathering data, constructing models based on the data and testing predictions from those models. There are multiple models of addiction, each focusing on different aspects of the problem. Unfortunately the models are mostly not specified with sufficient clarity or in a way that allows them to be integrated, contrasted or compared. This has led to fragmentation in the field with models achieving prominence or otherwise according to factors other than comprehensiveness or accuracy of predictions they make. This presentation will present and discuss a system for specifying models of behaviour using more general causal modelling and use the PRIME theory of motivation as an example of the application of the system to addiction. The system involves specifying models as formal 'ontologies' (as used in computer science) consisting of sets of entities with corresponding labels and definitions and causal and semantic relationships between them.

Pål Kraft

har embedseksamen i sosiologi (cand.sociol.) fra Universitetet i Oslo og hovedfag i psykologi (cand.polit.) fra NTNU. Han er også utdannet tannlege (cand.odont.) fra UiO, samt bedriftsøkonom fra Handelshøyskolen BI. Han har doktorgrad (dr. philos.) i psykologi fra Universitetet i Bergen (1991). Han var professor i psykologi ved Universitetet i Oslo 2004–2011 og 2016–dd, og ved Universitetet i Bergen 1995–2004, og 2005–2015 professor II ved Handelshøyskolen BI i 1995–2005 ved Høgskolen i Hedmark . Han har vært direktør ved Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) (2012–2016), Hemil-senteret ved Universitetet i Bergen, samt forskningsleder ved Folkehelseinstituttet og Norges forskningsråd. Han har også vært forsker i Verdens helseorganisasjon. Han har startet flere selskaper som har produsert og internasjonalisert en rekke web- og mobiltelefonbaserte digitale helseprogrammer (e-psykologi). Kraft er fra 2016 leder av programstyret for forskningsprogrammet Bedre Helse ved Norges forskningsråd (Kilde: Wikipedia).

Tittel Selvregulering

Abstract Kjernen i avhengighet er opplevelsen av en motivasjonell konflikt. Den avhengige personen befinner seg til stadighet oppe i et beslutningsdilemma. På den ene siden i dette dilemmaet står et langsiktig kognitivt fundert mål om å holde seg rusfri som et virkemiddel for et bedre liv hva gjelder helse, familie, arbeid, utdanning, bolig, økonomi, etc. På den andre

siden i dilemmaet står et kortsiktig behov for inntak av rusmiddel for å oppnå umiddelbart økt nytelse og redusert lidelse. Den atferden som følger kan ikke ivareta begge disse typene av behov: noe må få forrang. Man kan ikke både ruse seg og ikke ruse seg samtidig. Avhengighet karakteriseres av at ivaretagelse av de kortsiktige behovene til stadighet får forrang foran de langsiktige målene. Hvordan kan dette skje? Hva er det i den avhengiges biologi, psykologi og sosiale situasjon som kan forklare dette? Vi vil også se på hvordan den avhengiges sosiale erfaringer nedfeller seg i biologiske spor, og på hvordan avhengighet kan sees både som en skade og en adekvat tilpasning til et ugunstig sosialt miljø.

Sverre Nesvåg

er forskningsleder ved Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest (KORFOR). Han har hovedfag i antropologi fra 1983 og dr.philos-grad fra 2005, på en avhandling om alkoholkulturer i norsk arbeidsliv. Nesvåg har over 20 års erfaring som forsker og forskningsleder (IRIS og KORFOR). Han har også vært leder av et større behandlingssenter (Rogaland A-senter) og vært leder og deltaker i flere lokale og nasjonale utvalg og ekspertgrupper. Hans forskning spenner vidt og har vært rettet mot tema som forbygging, tidlig identifikasjon og intervensjon, behandlingsorganisering, det sosiokulturelle perspektivet på rusmiddelbruk, misbruk og avhengighet, og integrasjonen mellom de biologiske, psykologiske og sosiokulturelle perspektivene på avhengighetsutvikling og endring. Nesvåg er ansett som en av de mest erfarne og innflytelsesrike rusforskerne i Norge.

Tittel Timing i behandling av rusmiddelavhengighet

Abstract Veien ut av en alvorlig rusmiddelavhengighet er preget av et mangfold av utfordringer, gjennom en langvarig endringsprosess med høy risiko for tilbakefall tidlig i forløpet og en sårbarhet for tilbakefall gjennom hele livet. Det er den rusmiddelavhengige selv som bidrar med den viktigste innsatsen i denne endringsprosessen. Behovet for ekstern behandling og støtte vil variere gjennom hele forløpet. En avgjørende forutsetning for at hjelpen skal være til nytte, er at det er den rette hjelpen som ytes, på det rette tidspunktet i den enkeltes endringsforløp. Timing er derfor en viktig fellesfaktor i all effektiv behandling av rusmiddelavhengighet.

Petter Lohne

er selvstendig praktiserende psykolog i Oslo sentrum. Han er lærer ved Norsk Karakteranalytisk Institutt. Han har blant annet bakgrunn fra arbeid ved Uteseksjonen i Oslo, Veksthuset ved Gaustad Sykehus og pionerarbeidet med oppsøkende behandling ved ROP, Tøyen DPS. Han er spesielt opptatt av psykodynamiske bidrag innen psykosefeltet (Klein, Bion osv., til i dag med for eksempel Christopher Bollas og Anna Alvarez, og moderne teoridannelse omkring forstyrrelse av "basis"- eller "kjerne"-selvet i det fenomenologiske feltet, i Norden fremmet blant annet av Josef Parnass og Paul Møller, og internasjonalt av for eksempel Louis Sass)

Tittel Psykoanalytisk perspektiv på behandling av alvorlig rusavhengighet sammen med alvorlig psykisk lidelse

Abstract Jeg skulle så gjerne hatt to år til jeg... men det er jo så mange der ute som trenger noe sånt som ROP..." (40 år gammel amfetaminavhengig kvinne som har knyttet seg nært til sin behandler)

I foredraget vil jeg drøfte hvordan psykodynamisk forståelse og teori kan bidra i behandling av rusavhengighet. Jeg bygger spesielt på erfaringer fra ROP-behandlingen ved Tøyen DPS i Oslo. Mennesker med alvorlig psykisk lidelse og rusavhengighet møtte et team som med faglig sammensetning, utstrakt autonomi og begrenset pasient-tall kunne gi en psykoterapeutisk orientert behandling over lang tid.

Noen vanskelige dilemma ble tydelige i dette arbeidet, men har også mer allmenn interesse i feltet. Særlig var de knyttet til dimensjonen selvstendighet/avhengighet.

Pasientens ønske om og behov for å knytte seg til terapeuten og teamet kunne for eksempel komme til uttrykk som, eller gjemme seg bak, tilbaketrekning, tung rus og sint avvisning. – Hvor langt strekker terapeutens ansvar for kontaktetablering seg? Skal vi fortsette å bry oss, blande oss inn i pasientens liv, åpne opp for en ny avhengighet, denne gang til oss som medmenneske, når det å åpne seg gjør så vondt? Hvor går grensene for tvangsbruk, særlig i relasjon til pasientenes utvikling av egen vilje til endring? Hva trenger vi av struktur og fellesskap som mulige hjelpere?

Jeg tror at en dypere forståelse av smerten, sorgen og savnene kan gjøre oss tryggere som behandlere og bidra til at vi kan holde ut det uutholdelige og uvissheten om fremtiden i pasientens liv. Jeg vil også kort beskrive hvordan fenomenologisk kunnskap om psykotiske prosesser i kombinasjon med psykodynamisk forståelse kan være til hjelp.

Psykologspesialist **Sigurd Aanderaa**, Psykolog **Linn Bjerknes** og Psykolog **Mette Nordbrønd Mikkelsen** arbeider ved Ruspoliklinikken Lovisenberg DPS, Oslo.

Tittel Prototypebeskrivelser av pasienter: Et verktøy for å fasilitere erfaringsutveksling i klinikken.

Abstract Hver pasient er unik. Samtidig ligner noen pasienter mer på hverandre ved å by oss på noen av de samme kliniske utfordringene. Bakgrunnen for dette prosjektet ved Lovisenberg DPS ruspoliklinikk er behovet for en enkel, men samtidig meningsfull, "grovinndeling" av de pasientene som søker hjelp hos oss. Vår hypotese er at om vi skaper et felles språk for klinisk meningsfulle typer av pasienter på vår ruspoliklinikk så vil det kunne gi oss bedre forutsetninger for å systematisk sammenligne våre behandlingserfaringer. På denne måten håper vi å over tid utvikle felles klinisk kunnskap, om hva som hjelper vår sammensatte pasientpopulasjon. Derfor har vi gjort et pilotprosjekt med å utvikle prototyper som beskriver typiske pasientprofiler. Vi har identifisert noen karakteristiske kliniske utfordringer ved hver pasientprototype, og gjennomført fokusgruppe med klinikkens behandlere om hvilke erfaringer de har med å møte de ulike pasientene.

Prosjektet veiledes av Espen Arnevik ved Nasjonalt kompetansesenter for TSB. Presentasjonen vil fokusere på å presentere de tre prototypebeskrivelsene vi har utviklet til nå, og resultatet av fokusgruppene om nyttige terapeutiske strategier for hver av disse tre typene, men vil også gå inn på metodikken bak utviklingen av prototypebeskrivelsene.

Arvid Skutle

Psykologspesialist i klinisk og i samfunn, i ca 30 år. Er forskningsdirektør ved Bergensklinikken, og har tidligere arbeidet ved Psykologisk fakultet, UiB. Har deltatt i flere nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter, i de siste årene mest med fokus på komorbiditet og multiple problemer i vår pasientgruppe, og da spesielt ADHD. I de siste årene også hatt et spesielt fokus

på pengespillavhengighet. Har publisert en rekke arbeider fra de ulike prosjektene opp gjennom årene. Er en del av ledergruppen ved Bergensklinikkene, og med spesielt ansvar for kvalitetssikring av kartlegging, diagnostisering og behandling. Vært spesielt opptatt av pasient- og klinikknær forskning og dokumentasjon, i samarbeid med det kliniske miljøet og pasientgrupper. Har nå i gang ulike oppfølgingsprosjekter rundt utvalgte pasientgrupper, som kan si noe om forløp og behandlingsutfordringer.

Maikki Aasland

Jobber som psykolog i poliklinikk, Bergensklinikken. Ferdig utdannet psykolog fra Bergen. Har arbeidet med rus- avhengighetsproblematikk siden 2014. Har vært med i prosjektet for å utvikle en norsk manual for spilleavhengige de siste 1,5 årene, og har i denne perioden jobbet mye med spilleavhengighet både individuelt og i gruppe.

Tittel Pengespillavhengighet og kognitiv atferdsterapi:

Presentasjon av en revidert behandlingsmanual, med noen kliniske vignetter

Abstract Pengespillmarkedet er under stadig endring, med nye spill og mer aggressiv markedsføring. Dette stiller våre pasienter med pengespillproblem overfor store utfordringer, siden man stadig blir påminnet om muligheter for nye gevinster. Vi vil innledningsvis si noe om den skiftende pasientgruppen som følge av den mer digitale pengespillverden der kredittkortene sitter løst.

Vi vil også presentere en revidert behandlingsmanual som vi mener er oppdatert og kunnskapsbasert, og som tar utgangspunkt i mange typiske «tankefeil» man blir utsatt for fra denne storindustrien. Behandler-erfaringer med bruk av manualen vil bli tatt opp, og noen kliniske vignetter og utfordringer vil bli drøftet.

Gro Syversen

psykologspesialist (rus- og avhengighetsspesialiteten) og stipendiat ved Regional Seksjon for Spiseforstyrrelser (RASP), Ullevål sykehus (OUS). Gro har mest arbeidserfaring fra døgnposter for voksne med samtidig psykisk lidelse og alvorlig avhengighet til illegale rusmidler, men hun har også jobbet i barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. Gro er for tiden særlig interessert i teoretiske og kliniske sammenhenger mellom spiseforstyrrelser og avhengighetsproblematikk. Doktorgradsprosjektet Gro er involvert i er et Helse Sørøst-finansiert samarbeidsprosjekt med Senter for Sykelig Overvekt (Aker sykehus) hvor vi undersøker nevropsykologiske faktorer og spiseatferd som ligger bak vektutvikling etter fedmekirurgi.

Tittel Food Addiction-et relevant begrep for psykologer?

Abstract: Food addiction, eller matavhengighet, er et folkelig begrep (f. eks. Food Addicts Anonymous) som ganske nylig har blitt tatt inn i akademisk diskurs. Begrepet har bredt om seg pga. utviklingen av spørreskjemaet Yale Food Addiction Scale (YFAS). Dette er et selvrapportskjema hvor man får en symptomskåre og eventuelt en diagnose, basert på DSM-V-kriteriene som gjelder for avhengighet til rusmidler. Food addiction er særlig aktuelt i forståelsen av og forskning på fedme og overspising. Bruken av YFAS og aksepten for matavhengighet som et reelt fenomen er økende, men møter også mye kritikk. Bakgrunnen for skepsis fra avhengighetsfeltet bunner i en overordnet uenighet om hvordan man skal forstå og definere avhengighet. Kan man være avhengig av substanser som virker indirekte på belønningssystemet slik som f.eks. sukker og er «withdrawal» et avgjørende kjennetegn ved en

patologisk avhengighetstilstand? Motstanden fra spiseforstyrrelsefeltet har bakgrunn i at det allerede foreligger klinisk veletablerte forståelser av overspising, i tillegg til en generell skepsis mot å anvende avhengighetsmodeller i forståelse av spiseforstyrrelser. I presentasjonen vil jeg utbrodere rundt det foregående med utgangspunkt i forskning på utvikling av fedme og fedmekirurgi. Utover dette vil jeg fokusere på hvordan vi avhengighetspsykologer kan forholde oss til matavhengighet som fenomen og drøfte i hvilke kliniske settinger det er mest aktuelt.

Programmet legges ut med forbehold om endringer.